

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82546,Keckermann-Bartlomiej.html>
2023-04-02, 00:28

Keckermann Bartłomiej

KECKERMANN Bartłomiej (1572, Gdańsk – 25 VII 1609, tamże), fizyk. Syn Jerzego, kupca, i Gertrudy Lering.

Kształcił się w Gdańskim Gimnazjum Akademickim (1587–90), a następnie na uniwersytetach w Wittenberdze, Lipsku i Heidelbergu (1590–95). Po uzyskaniu stopnia magistra w Heidelbergu rozpoczął tam studia teologii, prowadził jednocześnie wykłady z filozofii, logiki i hebraistyki. Po uzyskaniu stopnia bakałarza z teologii powrócił (1602) do Gdańska i objął stanowisko profesora filozofii w gdańskim gimnazjum. Przeprowadził gruntowną reformę programu nauczania – wprowadził encyklopedyczny kurs filozofii zamiast teologii.

K. był niezmiernie płodnym autorem i mimo krótkiego życia pozostawił po sobie kilkanaście ważnych dzieł z różnych dziedzin. Dzieło *Systema physicum septem libris adornatum, et Anno Christi MDCVII. publice propositum in Gymnasio Dantiscano* zawierało treść jego wykładów. Wydane pośmiertnie w Gdańsku (1610) liczyło ponad 1000 stron (w octavo), zdobyło rozgłos, wznawiano je w Hanau i Genewie. Był to w zasadzie wykład fizyki arystotelesowskiej, ale znacznie wzbogacony licznymi komentarzami późniejszych uczonych. Dzieło *Systema compendiosum totius mathematices* oparte na wykładach (1605) w Gdańsku obejmowało zwyczajem tamtych czasów zagadnienia geometrii, optyki, astronomii i geografii, a więc nauk wówczas nazywanych matematycznymi; było także kilkakrotnie wznawiane (nawet jeszcze 1661 w Oksfordzie).

K. napisał także dzieła z filozofii (*Praecognitorum philosophicorum*), logiki (*Praecognitorum logicorum*), etyki (*Systema logicae*), polityki (*Systema disciplinae politicae*), ekonomii (*Synopsis disciplinae oeconomicae*), teologii (*Systema sanctae theologiae*) i in.

Uczniem K. był P. Krüger, który z kolei był nauczycielem J. Heweliusza.

Niestety, w wielu opracowaniach zachodnich K. jest określany niesłusznie jako „German philosopher”, najwidoczniej w ślad za niektórymi zaborczymi historykami niemieckimi, którzy wszystkich uczonych z Gdańska uznają za Niemców.

Tymczasem K. uważał się za obywatela Gdańska i Polski. Na przykład w cytowanym przez B. Nadolskiego liście (23 VIII 1606) na temat rokoszu Zebrzydowskiego pisze:

„...wzburzyła się teraz cała nasza Polska” („nunc commota est Polonia nostra universa”). Szymon Starowolski nie miał wątpliwości, by zamieścić inskrypcję nagrobną K. wśród innych rodaków w *Monumenta Sarmatorum*.

PSB (B. Nadolski).

B. Nadolski: *Życie i działalność naukowa uczonego gdańskiego Bartłomieja Keckermanna*, Toruń 1961.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)